

Ochrana mladých lidí na pracovišti

Mladí lidé mohou být vzhledem k nedostatku zkušeností, odborné přípravy a znalostí obzvláště ohroženi. Potřebují dobré rady, informace a vedení, ale také vhodnou, bezpečnou a zdraví neohrožující práci. Na osoby mladší osmnácti let, včetně učňů, studentů na odborné praxi a brigádníků příležitostně pracujících při studiu, se vztahují přísnější předpisy, které obsahují omezení jejich vystavení nebezpečím na pracovišti a zkrácení pracovní doby. Tento informační list poskytuje souhrn požadavků k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, a to jak obecných, tak specifických pro mladé lidi. Další informační listy poskytují více rad pro zaměstnavatele, vedoucí pracovníky, mladé lidi a jejich rodiče.

Právní předpisy – ochrana pro všechny

Každé pracoviště by mělo mít účinný systém řízení zdraví a bezpečnosti, který chrání všechny. V rámci tohoto systému by se měla věnovat zvláštní pozornost zranitelnosti mladých pracovníků a začátečníků.

Mezi povinnosti zaměstnavatelů vůči jejich pracovníkům bez ohledu na věk patří:

- identifikace nebezpečí a provádění hodnocení rizik ⁽¹⁾ zahrnující nejen mládež pracující na plný úvazek, ale také všechny mladé brigádníky, například ty, kteří jsou najímáni na výpomoc o víkendech či o prázdninách, dále pak učně a studenty na odborné praxi,
- zavádění opatření na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví na základě hodnocení rizik, včetně zvláštních opatření pro mladé nebo nově přijaté pracovníky; ve spolupráci

s personálními agenturami a organizátory pracovních stáží či odborné praxe atd.,

- zajišťování nezbytné organizace, včetně zvláštních kontrolních opatření pro vedení pracovníků, za pomoci kompetentních nadřízených pracovníků s dostatkem času na vykonávání své úlohy,
- identifikace veškerých zvláštních opatření pro zranitelné jedince – včetně mladých pracovníků a začátečníků, přičemž by měly být jasné specifikovány zákazy týkající se mladých pracovníků, jako je například používání nebezpečného zařízení,
- poskytování informací o možných rizicích spojených s jejich prací a o přijatých preventivních opatřeních,
- poskytování vhodné odborné přípravy, instruktáže a informací při nástupu do práce, při změně pracovního místa nebo při změnách na pracovišti,
- ochrana rizikových skupin před nebezpečími, která jim hrozí, zejména s ohledem na potřeby mladých pracovníků,
- projednávání problémů s pracovníky a jejich zástupci a umožnění jim podílet se na řešení otázek v oblasti ochrany zdraví a bezpečnosti, a to i se samotnými mladými pracovníky, a projednávání opatření pro mladé pracovníky se zástupci pracovníků.

Právní předpisy – zvláštní ochrana pro osoby mladší 18 let ⁽²⁾

Dříve než mladí lidé začnou vykonávat svou práci, je třeba provést *hodnocení rizik*, které se vztahuje: na pracoviště; fyzikální, biologické a chemické činitele; pracovní pomůcky a jejich

⁽¹⁾ Pojmem nebezpečí rozumíme cokoli, co může být příčinou onemocnění nebo úrahy. Pojem riziko označuje míru pravděpodobnosti, že k tomuto dojde.

⁽²⁾ Poskytované informace vycházejí z **minimálních** požadavků směrnice Rady 94/33/ES o ochraně mladistvých pracovníků. Právní předpisy ve vašem členském státě mohou být přísnější, např. ohledně minimálního věku pro vstup do zaměstnání a zakázaných činností.

používání; pracovní procesy, operace a organizaci práce; a odbornou přípravu a instruktáž.

Osoby *mladší 18 let* NESMÍ zpravidla vykonávat práci:

- která je nad jejich fyzické nebo duševní schopnosti,
- při níž jsou vystaveni toxickým nebo rakovinotvorným látkám,
- při níž jsou exponováni ionizujícím záření,
- při níž musí čelit nadměrnému teplu, hluku nebo vibracím,
- která zahrnuje rizika, jež lze těžko rozpoznat nebo jim zamezit, protože pracovník nemá dostatek zkušeností, není náležitě proškolen nebo nevěnuje otázkám bezpečnosti dostatečnou pozornost.

Osoby *mladší 18 let, které již dosáhly věku pro ukončení povinné školní docházky*, však mohou za velmi mimořádných okolností výše uvedenou práci vykonávat, pokud:

- je tato práce nezbytná z důvodu přípravy na povolání,
- je vykonávána pod soustavným odborným dohledem,
- jsou rizika omezena na nejnižší možnou úroveň.

Mladí pracovníci by neměli vykonávat práci, u které navzdory všem snahám o regulaci přetrvává vysoké riziko.

Na mladé pracovníky se rovněž vztahují omezení týkající se pracovní doby. Mají také nárok na delší přestávky než ostatní pracovníci a obvykle nesmějí pracovat na nočních směnách.

Školou povinné děti starší 13 let: v členských státech, které umožňují pracovat některým *dětem, které ještě nedosáhly věku pro ukončení povinné školní docházky*, platí přísná omezení pracovní doby, noční práce, druhu práce a povinných přestávek v závislosti na věku, přičemž tyto děti mohou vykonávat pouze „lehkou“ práci, a to i po dosažení minimálního věku pro vstup do zaměstnání platného v daném státě. *Rodiče nebo zákonní zástupci* školou povinných dětí musejí být informováni o rizicích a přijatých kontrolních opatřeních týkajících se bezpečnosti jejich dětí ještě před jejich nástupem do práce.

Konkrétní požadavky na bezpečnost a zákazy týkající se různých typů práce, věkové hranice, kdy mohou děti začít pracovat, omezení pracovní doby a požadavky na povolení *si ověřte ve vašich národních právních předpisech.*

Práva pracovníků:

Všichni pracovníci, včetně mladých lidí, mají právo:

- vědět jaká nebezpečí jsou přítomná na jejich pracovišti a vědět, jak postupovat, aby byli v bezpečí, a jaké kroky je třeba podniknout, pokud dojde k nehodě nebo nouzové situaci,
- bezplatně obdržet o této problematice informace, pokyny a školení, konkrétně zaměřené na dané pracovní zaměření,
- bezplatně být vybaveni nutnými ochrannými pracovními prostředky,
- zapojit se do dění prostřednictvím dotazů, oznamování jakýchkoliv nebezpečných postupů nebo podmínek a účasti na projednávání bezpečnostních otázek se zaměstnavatelem.

Jestliže má mladý pracovník nějaké pochybnosti týkající se bezpečnosti jakéhokoliv aspektu jeho práce a toho, co se po něm žádá, má právo a povinnost tyto obavy sdělit svému nadřízenému. Pracovníci mají každopádně právo odmítnout vykonávat nebezpečnou práci. Mladý člověk se nemusí vystavovat nebezpečí jenom proto, že to dělá jeho nadřízený nebo spolupracovník.

Povinnosti pracovníka

Bezpečnost při práci je proces založený na spolupráci, což znamená, že byť hlavní odpovědnost za identifikaci rizik a zavedení preventivních opatření nese zaměstnavatel, pracovníci mají také své povinnosti. Ze zákona se musejí všichni pracovníci, včetně mladých lidí, starat sami o sebe a o ostatní a spolupracovat se svým zaměstnavatelem v otázkách ochrany zdraví a bezpečnosti. Musí například:

- dodržovat veškerá bezpečnostní pravidla, pokyny a instrukce poskytnuté v rámci školení, včetně pokynů k použití nástrojů, strojů a ochranných zařízení a používání osobních ochranných pracovních prostředků, jako jsou ochranné rukavice a masky, a
- nahlásit jakékoliv ohrožení bezpečnosti a zdraví svému nadřízenému.

Další informace o bezpečnosti mladých pracovníků, včetně dalších informačních listů, naleznete na internetových stránkách agentury na adrese <http://ew2006.osha.eu.int/>. Rady ohledně prevence a odkazy na správnou praxi v souvislosti se specifickými riziky na pracovišti jsou k dispozici na adrese: <http://osha.eu.int/>. Další zdroje informací představují národní orgány pro BOZP, odborové svazy a profesní sdružení.

Odkaz na plné znění směrnice Rady 94/33/ES o ochraně mladistvých pracovníků naleznete na adrese: <http://osha.eu.int/data/legislation/18>

Tato směrnice stanovuje pouze minimální požadavky, je proto důležité ověřit si všechny požadavky ve vašich národních právních předpisech a pokynech:

- http://osha.mpsv.cz/good_practice/
- Výzkumný ústav bezpečnosti práce, Jeruzalémská 9, Praha 1, 116 52
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Karmelitská 7, Praha 1, 118 12

Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao

Tel. (34) 944 79 43 60, fax (34) 944 79 43 83

E-mail: information@osha.eu.int

© Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci. Kopírování je povoleno pouze se souhlasem autora. Printed in Belgium, 2006

